

POLITIA

REVISTA POLIȚIENEASCĂ

CLUJ

REDACTOR RESPONZABIL
Dr. VICTOR POPP

APARE LUNAR

PRIM REDACTOR
GEORGIU CHENDI

MANCIU ȘI ZELEA

Mă'ntorc tocmai dela o inspecție a vitrinelor sparte (la ovrei și creștini) de studenții clujeni. Acesta este suprafața. Despre resorturile intime se spune: „Au sosit studenții din Iași, ca să agite; acolo studenții arestați au declarat greva foamei; îi răsbunăm etc.“ Trec înainte; vorbesc cu un ofițer: „Dacă studentele n'ar fi fost în majoritate și am avea în față numai studenți, am putea fi mult mai aspri. Fetele sunt un fel de pavază. Câțiva șefi-studenți calcă acum liniștiți, ca niște consuli romani după o mare bătălie, despre-al cărei curs Roma așteaptă știri urgente ...

Este o parodie a civilizației; o parodie care, scrisă într'o monografie psihologică, ar fi un monument de aberațiuni umane.

La Iași s'a ucis un prefect de poliție. Nu l-a ucis un student, căci Zelea nu mai este student. Zelea nu mai are a face cu universitatea: Pentru ce nu se face această distincție? Zelea este un cetățean criminal, pe care-l vor judeca cetățenii jurați. Pentru ce nu se așteaptă judecata? Studențimea nu mai este capabilă să înțeleagă că nu se poate altfel? Il vor judeca cetățenii, oameni liberi cari nu au a da nimănui samă despre ce au decis. Studențimea a desființat în rederea în con etățeni? Dar atunci suntem aproape de propria desființare!

Acolo, în fața cetățenilor, se vor stabili toate motivele faptelor; Zelea și Manciu, — firește că și acest abuziv, — vor fi cercetați în toată evoluția urei lor reciproce, urei care a dus până la omor. Mortul s'a sustras analizei directe a conștiinței sale; dar faptele se știu; ele vor vorbi; și tristul raport va fi lămurit. Întru cât omorul apare și este complicat și cu o chestie publică, și cu una administrativă — căci Manciu nu a lucrat totdeauna numai de capul său, — este evident că faptele lui trebuiesc cercetate complet, adânc; deoarece un cetățean oarecare poate fi rău, poate fi nebun, poate fi degenerat (așa *pare* Zelea); dar unei autorități nu-i este îngăduit a fi. Întru cât autoritatea a fost de vină că a contribuit la dezvoltarea motivului criminal. — voim să știm dep-lin. Eu nu-l pot iubi pe Manciu, nici ca victimă, câtă vreme nu știu exact cea făcut el; dar nici simpatii cu Zelea să nu mi se ceară. Pentru ce, totuși, stu-

dențimea vre să acopere cu numele ei cecece nu poate fi acoperit? Eu ridic încă odată glasul și cer studenților să distingă între ce este fatal și de examinat, și ce este dat în voința omului, de examinat, dar și de cumpătat sever. De-acea cumpăna aflată 'n mâna juriului va decide. Dar până atunci? amânarea trebuie s'o plătească vitrinele?!

Studențimea s'a pus în luptă. Cu cine? Cu Ovreei; nu văd, însă, că a înțeles bine cum să-i combată. Cu statul? Va reuși și mai puțin. Cu vitrinele? Este — prea ușor pentru ce o studențime are să ia asupra-și, ca *greutate* și seriozitate. Toată lumea serioasă călăuzitor altceva dela studențimea noastră, căreia călăuzitori cumiți îi stau la dispoziție, numai să-i vrea ...

Presupunând că este drept ce mi s'a spus în promenadă pe ruinele vitrinelor din Cluj: „Răsbunăm greva foamei din Iași“, am încă o considerație. Se duce o luptă; se caută deci o victorie; — fără jertfe? Cum văzurăm, sunt și de-o parte, și de alta. Și vor mai fi. Și mi-e teamă că ne vom deprinde cu ele așa încât nu vor mai impresiona mult. Statul nu poate abdica, de ar abdica ar merita să-i dăm toți cu piciorul.

Care-i deci soluția? Eu cred că statul are o datorie *unică*: A fi *drept* A cerceta repede; a fixa iute vina; și a da sancțiuni *numai* deplin meritate. Este o confuzie enormă de idei și simțiri; numai dreptatea analitică și severă poate aduce claritate. Să se facă odată! Dreptatea să fie promptă, grăbită să lumineze cazul, pentruca și o tabară, și cealaltă să *știe ce are să aleagă pe viitor*. A lăsa ca întunerecul să cază asupra eventualelor vine ale lui Manciu, ori ale lui Zelea — ar fi o crimă mai mare decât cea comisă de acesta. Am început a ne îmbolnăvi reciproc; a șovăi în rațiuni de elementară civilizație; și cerem să se facă — Înmină. La atâta cerere are drept chiar și studențimea agresivă, pentru a cărei călăuzire o sentință bună, dreaptă, poate să fie de mai mult folos decât orice manual de — etică și orice articol de ziar ori de revistă.

Așa stă cazul Manciu-Zelea, până acum o enigmă, în curând, să sperăm, o victorie a dreptății.

G. BOGDAN-DUICĂ
Profesor Universitar, Cluj.

LECTURA OTRĂVITOARE.

— Nick Carter, Prof. Sfinx etc. —

Sunt rezorturi, cari reclamă atenția polițenească, în poporții mai mari.

E literatura de aventurii a broșurilor cu caracter de detectivi.

Pornită de doi scriitori mari, unul englez celalalt francez, a ajuns la o eră staționară și lumea intelectuală nu se mai interesează de ea. După o lectură sterilă, menită să agite numai fantazia, lumea s'a obosit, preocupându-se de alte chestiuni mai înalte.

Atunci s'a petrecut un fenomen atât de obișnuit în gospodăria măruntă și murdară a culiselor literare de a doua mână.

Oameni mititei și speculanți au adunat fărâmele rămase pe urma celor mari, și fără un gram de talent, le-au turnat într'un tipar nou. Cum nu avem nici o problemă nouă de evidențiat, am stăruit asupra imaginației bolnave a generației de azi postbellice, cu aventuri, în cari revolverul, otrava, asasinatele cari duc deadreptul la înbogățiri neașteptate, joacă rolul de frunte.

Nu vom aminti, la acest loc, de literatura pornografică, pe care o vezi afișată azi la toate vitrinele librăriilor și a chioșcuriilor cu ziare, mult mai fățiș ca înainte de războiu, aparținând aceastei altei serii de idei, ci ne vom restrânge la literatura — maculatură a filmelor de senzații, tot așa de dezastruoasă generațiilor tinere, ca și pornografia cea mai abjectă.

* * *

La gări, la chioșcurile de ziare observi de departe broșurile multicolore, cu coperta strigătoare. Aceste broșuri sunt foarte cunoscute elevilor din clasele inferioare ale liceului; unii au chiar colecții complete. Ei își agită imaginația copilărească cu stupiditățile cuprinse în broșuri cu titlul ca: Viața vândută, Taina mumiei de 6000 ani, Comoara robilor, Insula diamantului, Scrisoarea împăratului, Omul cu două suflete, Cămara cu bogății etc. Consumat, la o vârstă atât de fragedă acest material îndigest, denaturează imaginația și privează intelectul de adevăratul deliciu *instructiv-educativ* al lecturii alese. La această vârstă, băieții ieșiți din lumea basmelor, trebuie să fie inițiați în literatura națională mai ușoară, formându-și o directivă pentru toată viața. Călătorii și lecturi de excursii sunt deasemeni binevenite, contribuind în mare măsură la complectarea cunoștințelor geografice, într'un mod ușor și plăcut. Și așa ajungem, pe nesimțite, la Jules Verne și Karl May.

Ce deliciu să mergi, sub călăuzirea lor, prin câmpiile Mexicului, prin padurile străvechi cu paseri multicolore și mititele, să parcurgi mări și oceane, să te cobori printr'un crater din Islanda, până la mijlocul pământului, ori să sbori într'o uriașă ghiulea de tun până în aretul lunei...

În loc de aceste delicii, ce ne oferă broșurile lui Nick Karter?

Să desfacem una, la întâmplare și să răsfoim,

în pripă, cele 24 pagini. Coperta strigătoare poartă chipul unei femei îmbrăcată în tricou (Rândunica roșie), la picioarele ei zace un bărbat cu pieptul străpuns de un pumnal. Rândunica e divă la un circ. Numărul ei face furori, în program. Se asvrle dela înălțimi grozave și în momentul din urmă, când lumea îngrozită așteaptă să se strivească în nisipul arenei, ea se agață de un trapez, între aplauzele delirante ale publicului. Această stupefiare a publicului e folosită de câțiva pungași ca să jăfuiască publicul. Se strecurau în loji, stropiau lumea cu hiperkauriol, un parfum adormitor și pe când se pomeneau cei jăfuiți să țipe, hoții o șterpeliseră. Profesorul Sfinx, foarte inteligent după aparențe, concludă că făptuitorii sunt înțeleși cu Rândunica roșie, și în curând îi și descopere, foarte ușor. Observă, dintr'o ascunzătoare, cum Rândunica roșie, se joacă la geam cu rândunicile ei imblânzite. Ia, mai întâiu, o rândunică albă, apoi una neagră, apoi două albe și una neagră.

Profesorul Sfinx scoate creionul și notează aceste variații, și le descifrează cu o ușurniță ce ar face să pălească pe chiar Arsene Lupin: Loja no. 10. Acolo s'a și săvârșit furtul în seara aceea. În cealaltă zi la fel. Banda e prinsă în curând, Rândunica roșie, voind să străpungă pe profesorul Sfinx omoară pe unul din oamenii ei devotați.

E o lectură, nu-i așa? Amuzantă și, mai presus — de toate — inteligentă!

Trebuie numai cinematografiată această povestire ingenioasă, ca să se adeverească pe deplin, cum se complectează reciproc cinematograful fără cenzură și literatura — maculatură (fără cenzură și aceasta).

* * *

Efectele acestei lecturi?

E de prisos să filozofăm asupra lor, căci avem confesiuni zdobitoare în care băieți rătăciți în lumea de crime, au mărturisit, fără nici un incunjur, că *idea*, crimei le-a dat-o cutare film de cinematograf, sau cutare broșură din seria Nick Karter.

Cetiam și noi, pe vremuri, broșuri cu Indieni și cu — Spaima lacului Nianza.

Dar ce inofenzive erau aceste, în comparație cu „literatura avansată“ care îndoapă tineretul de azi, cu toate surogatele și degenerările literaturii internaționale.

Cetiam Haiducii — și cu toate scăderile acestor povestiri, aveam emoții de biruință a adevărului asupra celor răi și străini, cari s'au dedat, ca niște vampiri, să sugă seva nemului.

Azi se impune un control sever al literaturii otrăvitoare, și înlocuirea ei cu lecturi scrise de oameni cu educație literară serioasă, pentru a menaja și intelectul, și inima tinerimei, îndreptându-o spre calea cea dreaptă și ferind-o de agitațiile bolnave a unor lecturi menite să strice sufletul copiilor, la cea mai curată vârstă a lor.

AL. CIURA.

EXEMPLUL ALTORA

Credem de folos să arătăm aci cum a decurs în Franța lupta pentru rezolvarea problemei salariilor funcționarilor. Din exemplul altora, putem deduce calea pe care o au de urmat asociațiile noastre de funcționari pentru împlinirea revendicărilor lor.

În urma unei mișcări generale a funcționarilor francezi, parlamentul sa văzut silit să decidă în ședința dela 22 Dec. a. c. că înainte de 31 Oct. a. c. guvernul să aducă o revizuire generală a salariilor, soldelor și indemnitațiilor. Cu tot acest angajament oficial camerele trecute au refuzat să asculte reverendicările funcționarilor, și nu au dat decât un spor de 50 la sută pentru sarcinile familiare și unul de 33 la sută pentru indemnizațiile de chirie, ceea ce reprezenta o cheltuielă bugetară de 290 mil. franci adică aproape 3 miliarde lei.

Funcționarii s'au declarat dela început contra acestor sporuri și au luat poziție în lupta electorală, dând sprijin partidelor de stânga, care le-au făgăduit satisfacerea dreptelor lor revendicări. Rezultatul alegerilor a fost favorabil acelor partide sprijinite de funcționari, și greua chestiune a salariilor acestei categorii de muncitori pe calea rezolvării.

Revizuirea salariilor a fost incredințată unei comisii interministeriale supt președinția d lui Hébard de Villeneuve, vice-președintele consiliului de Stat. Această comisiune numără în sânul ei delegați ai administrațiilor și o reprezentanță a funcționarilor alcătuită din trei delegați ai Federației postale, trei delegați ai Înțelegerii universitare și șase delegați ai Federației funcționarilor. Sarcina comisiei era să studieze situația fiecărei categorii de funcționari justificând în amănunt și pe categorii sporurile propuse.

Această comisiune nu a avut succesul dorit, fiindcă delegații administrațiilor s'au opus revendicărilor delegaților funcționarilor, cari dela început au cerut să se ție socoetala că costul vieții a sporit de la 1919 până astăzi cu 50 la sută și să se ridice minimum de salar dela 38 0 fr. cum a fost stabilit de pa lament în 1919, la 6000 fr. anual. În fața refuzului delegaților administrațiilor, cari formau majoritatea comisiei, delegații funcționari s'au retras, trimițând guvernelor un memoriu în care după ce arătau insuficiența sporurilor ce se intenționa a se acorda, termină astfel:

„Noi nu cerem decât un lucru: ca comisiunea să stabilească, înainte de orice lucrare, minimum de existență. După evaluările și știrile noastre, acest minim trebuie să fie fixat la 6000 fr.; noi suntem de altfel gata să supunem unei discuții contradictorii elementele noastre de apreciere.

„Și noi socotim că dacă comisia nu adoptă această bază de lucru care decurge atât din mandatul legislativ cât și din înțelegerea logică a lucrurilor și faptelor ne este cu neputință să continuăm a colabora la lucrările sale.“

În adunarea din 30 Sept. a. c. menținându-se prin vot cifra de 5200 fr. ca salariu minim, delegații federației sindicatelor de funcționari au părăsit definitiv comisiunea.

În zilele 5 și 6 Oct. a. c. federația a convocat pe toți funcționarii publici la un congres în Paris. Rezultatul acestui mare congres a fost că s-a decis în unanimitate ca:

„Delegații să nu se întoarcă în comisia Hébrard de Villeneuve cât timp nu vor fi acordați cei 6000 fr.; o delegație a federației să se puie la dispoziția d-lui Herriot pentru a susține și discuta punctul de vedere al funcționarilor: și dacă federația nu ar reuși în discuțiile sale cu guvernul, ea să-și ia libertatea de acțiune și să intre în relație, pe baza unui program comun, cu cele două cartele confederate și unitare ale serviciilor publice“.

O manifestare avu loc la 10 Oct. la ministerul de finanțe unde se votă o moțiune de protestare și care imediat a fost înmănată de o delegație ministrului de finanțe. Acesta a fost silit să recunoască că dreptatea e de partea funcționarilor. Firește guvernul era dator să puie în vedere și situația financiară a țării, dar nu putea să nu recunoască că nu poate fi nedrept față de salariații săi.

În consiliu ministeriale și comisiuni guvernul a încercat să propuie funcționarilor ca mimim de salarii 4800, 5200, 5600 fr. Toate aceste propuneri s'au isbit de solidaritatea funcționarilor și de hotărârea lor de luptă.

În ziua de 10 Oct., în urma manifestației funcționarilor, d. Herriot a convocat consiliul de miniștri pentru rezolvarea definitivă a chestiei funcționarilor. În acest consiliu s'a hotărât satisfacerea deplină a revendicărilor funcționarilor pentru a nu se dezechilibra prea mult situația bugetară. Reducerea numărului funcționarilor, de altfel cerută chiar de federația sindicatelor de funcționari urmează să se facă pe calea simplificării și organizării lucrului administrativ întemeiat pe principiul zilei de opt ore de lucru.

În ziua de 11 Octombrie consiliul de miniștri a hotărât „să lege de revizuirea salariilor reducerea numărului funcționarilor“ dispunând „pentru funcțiile civile, o nouă reducere de 20.000 locuri, care va fi obținută prin o reorganizare a serviciilor“. Iar în ziua de 15 Octombrie a. c. d. Herriot convocând o nouă conferință, a adoptat definitiv o scară de salarii, plecând dela 6000 fr. și urcându-se până la 40 000 fr. sub rezerva unei scăderi pentru funcționarii, cari capătă locuință în natură.

În ziua de 15 Octombrie 1924 a fost astfel definitiv și complet rezolvită problema salariilor funcționarilor publici în Franța, spre mulțumirea funcționarilor, cari nu numai că vor avea un trai omenesc, dar vor avea și satisfacția că prin energia, solidaritatea și lupta lor neincetată au învins.

Viata în Franța e ceva mai ieftină ca la noi. Chiar dacă alimentele sunt ceva mai scumpe cu 20—30 la sută, chiria și îmbrăcămintea, și toate articolele industriale de care avem zilnic nevoie sunt cu mult mai ieftine. Astăzi funcționarii francezi capătă un mimim de salar de 5000 lei pe lună, și un maxim de 33.333 lei pe lună, „salarii princiare“ față de salariile de foamete, de mizerie, de umilință pe care le primim noi.

Ști-vor funcționarii noștri să tragă învățăminte din lupta colegilor lor francezi ?

N. GHULEA
Prof. Univ. Cluj.

Simțul de ordine în viața socială

Rolul instituțiilor de apărare socială

Ordinea este elementul esențial al vieții sociale. Fără ordine viața ar fi un războiu cumplit, o învălmășeală nemaipomenită, care ar duce la nimicirea însăși a societății.

Pentru a face posibilă viața socială, a trebuit să se deștepte în om, în mod instinctiv, simțul de ordine, care garantează buna conviețuire în societate, stând zid neclintit împotriva săvârșirii oricăror fapte vătămătoare societății.

Nu toți oamenii sînt însă pătrunși de valoarea simțului de ordine, sau mai bine zis, nu toți oamenii îl posed în măsura trebuitoare. Cei cari sînt stăpâniți de simțul ordinii alcătuiesc elementele constructive ale societății, iar ceilalți sînt elemente destructive, periculoase și vătămătoare societății.

De obicei simțul de ordine este produsul unei *culturi sufletești*. Adevărata cultură sufletească se manifestă în a vrea și a face binele, nu numai pentru sine, ci și pentru cei din jurul tău, pentru societatea în care trăiești.

O societate omenească alcătuită numai din elemente cu o înaltă cultură sufletească, prin urmare cu un simț al ordinii bine înrădăcinat ar fi un adevărat paradis pămîntesc. Din nefericire așa ceva este cu totul imposibil.

Pentru a ne putea orienta asupra simțului de ordine de care este stăpînită o societate, e destul să urmărim cu atenție cheltuielile pe care acea societate, deci Statul, le face cu poliția, jandarmeria și justiția. Cetirea statisticilor judiciare, în cari găsim enumerarea diferitelor pedepse aplicate celor ajunși în conflict cu ordinea legală, este deasemenia foarte instructivă.

Deși nu avem la dispoziție o asemenea statistică, constatăm însă din faptele vieții zilnice că la noi în țară simțul de ordine este destul de scăzut. Cheltuielile Statului pentru întreținerea serviciilor publice ale apărării ordinii legale, sînt enorme, ceea ce dovedește o stare morală îngrijitoare. Mai mult încă, toate aceste cheltuieli nu corespund unei organizări suficiente; serviciile pentru menținerea și apărarea ordinii sufăr de lipsuri esențiale, atât morale cât și materiale.

Datorită acestor lipsuri, elementele destructive ale societății noastre operează în voie și progresează în dauna societății. E destul numai să ne uităm în jurul nostru. Ziarele nu mai au destul spațiu pentru a înregistra faptele criminale, din ce în ce mai numeroase. Atâtea bande de hoți câte operează astăzi în țară, n'au fost poate nicio dată. Și atâtea ticăloșii câte se săvârșesc astăzi, nu credem să se fi săvârșit vreodată!

E drept că după orice războiu, în toate timpurile și în toate țările, numărul criminalilor crește, pentru că instinctele josnice, răscolite în om de necesitățile războiului, nu se pot potoli odată cu depunerea armelor. Cu toate acestea, la noi credem că starea de astăzi se datorește și altor cauze, și anume:

Societatea organizată, Statul, se apără împotriva elementelor distructive pe două căi:

- 1) pe calea educației, și
- 2) pe calea represiunii.

Educația constituie un mijloc de apărare preventivă. Prin educație sufletul cel mai aspru se ciselează, se premenește și se adaptează vieții de ordine și pace. Omul cu educație, chiar dacă nu pătrunde în misterele adevăratei culturi sufletești, poate deveni un element constructiv prin autodisciplina educației.

Represiunea este sancțiunea voinței colective împotriva faptelor vătămătoare colectivității sociale și servește ca exemplu de înfricoșare celor ce sînt înclinați a se abate de la ordinea legală. Represiunea scoate din angrenajul vieții sociale, temporar sau pentru totdeauna pe acei ce primejduiesc ordinea prin actele lor, și îi supune unui regim riguros de corecțiune.

Între alte cauze cari au determinat situația de astăzi în materie de ordine, este desigur una dintre cele mai principale, blîndețea represiunii și, în al doilea rînd, imperfecțiunea organizării serviciilor de pază. Aceste două cauze merită toată atenția conducătorilor vieții noastre publice, căci este evident că, atunci când serviciul de pază este încredințat unor oameni, ei înseși lipsiți de simțul ordinii, ordinea publică nu mai poate fi sigură. Pe lângă aceasta, o purificare a acestor servicii din punctul de vedere al elementelor componente, este necesară și pentru prestigiul moral al respectului de ordine. Când serviciul de pază este încredințat unor elemente dubioase, cari nu arareori stau și pactează cu elementele distructive ordinea legală se desființează de la sine și cădem în anarhie.

Este deci absolut necesar ca să se dea altă structură morală în primul rînd serviciilor de pază. Răul trebuie tăiat de acolo de unde el roade mai adînc. Cu un serviciu de pază bine organizat, bine întreținut și compus din elemente bine convinse de înalta lor misiune morală și socială, ordinea publică va reintra în drepturile sale. Vom avea mai multă siguranță și mai puține ticăloșii și crime, iar societatea descătusată de grija rău-făcătorilor va porni cu încredere pe calea progresului.

Dr. CASSIU MANIU
Profesor Univ. Cluj,

Rolul bătaiei în civilizație

Bătaea ca pedeapsă, ca corijare, ca intimidare

Desigur cea mai cruntă bătaie aplicată unui Fuedjian, Boschiman, Papuaș, etc. nu numai că nu-l va civiliza, dar probabil că îl va sălbătici și mai mult. Bateți, schingiuiți pe un criminal înăscut, pe un Serdaru sau un Landru; vă veți enerva absolut fără nici un folos.

Și totuși bătaea a fost pedeapsa cea mai obișnuită. Chiar astăzi ea joacă un însemnat rol în școală. Câți se pot mândri că în copilăria lor n'au făcut cunoștință cu Sfântul Nicolae? „Bătaea este ruptă din rai”, zice un dicton românesc.

Cu cât privim mai în urmă trecutul omenirii cu atât constatăm însemnătatea bătaiei. Pastoret citat de Tanoviceanu în vol. II pag 202, spune: „Se crede chiar că Evreii aplicau pedeapsa bătaii însuși marilor Pontifici și Regilor“. Înaintea evreilor, în codul Hamurabi și Manu, bătaea avea locul ei însemnat în pedepsirea infractorilor. În Franța bătaea se aplica cu destulă generozitate; au fost bătuți chiar ducele Sandrigezil și mai în urmă contesa de Lamotte. Chiar mai aproape de zilele noastre, pedeapsa bătaii se aplică până și prinților de sânge. Este însă adevărat că țara unde se petrec astfel de lucruri se numește China. La noi se știe că codul penal Sturza și Știrbei prevedeau bătaia cu nuelile, dela 25 la 150. Se constată că chiar în 1863 s'a aplicat unui oarecare Lordche Hârju 25 bice, fiindcă fu ase o iapă din târgul dela Frumoasa. (Vezi Tanoviceanu op. cit.).

Pedeapsa bătaiei a existat totdeauna și ea subsistă chiar în țări incomparabil mai civilizate decât România-Mare.

Pentru moment nu ne preocupăm dacă astăzi bătaea mai este utilă și în ce măsură; nici care este baza ei științifică. Constatăm numai că bătaea a fost unul din numeroasele mijloace întrebuițate de omenire, spre a face posibilă conviețuirea socială; spre a adapta la viața socială pe cel mai feroce animal de pe glob, pe om.

Viața, dela cea mai simplă până la cea mai complexă formă, are două resorturi fundamentale: căutarea plăcerii și evitarea durerii. De multe ori viețuitoarele se înșală în alegerea mijloacelor și în întrebuițarea lor. Resortul rămâne însă același. Alcoolul, cartoforul, criminalul, omul ipotetic ideal, sunt împinși de aceleași două resorturi; numai mijloacele diferă. Aci stă principala diferențiere între oameni. Ea este impusă de caracterul fiecăruia, de structura și fizico-psihologică. Adesea aceste mijloace se impun cu o fatalitate mecanică. Sunt alcoolici, cartofori, criminali cari sunt pur și simplu automați. În sufletul lor, facultatea numită voință este complet paralizată. Pasiunea o înlocuiește luând aparențele unei voințe de fier.

Lăsând deoparte, pe cei împinși de ereditate, sau de mediul în care au făcut primii pași spre prăpastia în care fatal se vor prăbuși odată; majoritatea oamenilor sunt caracterele flotante, variabile între cele două limite: teama de Dumnezeu, lege, opinia publică sau mizerie și realizarea câștigurilor economice sau morale.

Conviețuirea socială impune restricțiuni libertății individuale, regule intrupate în obiceiuri sau cristalizate în legi. Există însă două minorități extralegale:

delincvenții înăscuți și oamenii superiori. Față de cei dintâi legea nu are nici o putere, pentru cei din urmă ea este în genere inutilă. Primii sunt inadaptabili vieții sociale, cei din urmă se adaptează singuri, fără imboldul legii. Între aceste două minorități se întinde imensa masă a gloatei sclavii obiceiurilor și ai legii. Pentru aceștia biciul legii este indispensabilul ajutor în tentativele de adaptare la viața socială.

Cea mai obicinuită pedeapsă, și aproape singura serioasă a fost bătaea. Amenda, pentru cei bogați era o simplă bătae de joc. Inchisoarea pe vreme de iarnă, pentru alții, era un ideal. Neapărat vorbim de infrafracțiunile mai ușoare, adecă cele mai numeroase.

Cu alte cuvinte bătaea a avut un rol destul de însemnat în disciplinarea omului și prepararea lui pentru viața civilizată.

Astăzi rolul ei în genere este restrâns la aglomerațiile de tineri: cazarme sau școli, ca să nu mai vorbim de poliție. În mod oficial bătaea a dispărut, ea însă se practică pe o scară întinsă.

Ce influență a avut biciul, în Germania de pildă, ne spune Doctorul G. Le Bon, (în lucrarea sa Enseignements psychologiques de la Guerre Européenne): „Dresagiul animalelor arătase ce rezultate excelente se pot obține prin întrebuițarea metodică a biciului.

O mare parte din calitățile sale Germanul modern o datorește biciului. Umbra biciului întrezărită toată viața la spatele lui îl menține pe drumul datoriei.¹⁾ Bătaia se aplică în Germania prin mijlocirea cazarmei, care a fost marea educatoare a poporului. Cazarma continuă încă să fie și astăzi în mai toate țările educatoarea de căpetenie a poporului. Ea se împacă destul de bine — lucru curios — chiar cu așa zisul vot universal.

Bătaea, oricât ar protesta mulți teoreticieni ai educației, aplicată metodic, cu chibzuială, nu numai că a fost, dar va continua multă vreme să fie un auxiliar, adesea periculos, dar prețios al educatorului.

Bătaea are rolul ei nu numai în școală (clasele primare și 2—3 de liceu), dar și înainte de școală.

Dar în genere mi se pare că, după terminarea liceului, bătaea devine o barbarie inutilă, ba chiar primejdioasă. Chestiunea rămâne deocamdată deschisă pentru analfabeți până la 30 de ani, și pentru categoria primejdioasă a semidoctorilor.

Dar rolul bătaiei variază după gradul de civilizație ce l-a atins un popor, după rasă, după cum societatea străbate o perioadă de liniște sau de criză, și după orientările intelectuale ale momentului; spre a nu mai vorbi de variațiunile individuale.

Unii teoreticieni au însă păreri deosebite asupra bătaiei. Așa H. Spencer spune, în opera sa Despre Educație:²⁾ „În definitiv este adevărat că sălbăcicia produce sălbăcicie și blândețea blândețe. Copiii trațați cu asprime, nu devin buni... În cârmuirea casnică de altfel ca și în cea politică, despotismul naște multe din crimele pe care mai tâziu le va pedepsi, pe când o direcție blândă și liberală... micșorează înclinarea pentru călcarea legii... Ca confirmare putem cita constatarea duhovnicului închisoarei dela

¹⁾ Ed. Flammarion, Paris 1918 p. 77.

²⁾ La pag. 242 din traducerea apărută în Căminul.

Perlovil, că tinerii criminali cari au suferit pedeapsa biciuirei se întorc mai adesea la închisoare“.

Răspund că noi nu cerem băței să facă pe oameni buni și mai blânzi; alte metode se întrebunțează pentru aceste scopuri. Noi cerem băței să creeze în individ deprinderi sociale, și să joace rolul inhibitiv de stăvilar și de moderator, oricâteori individul este împins să-și caute realizarea plăcerii pe căi antisociale. În ce privește constatarea duhovnicului, ea nu dovedește nimic; căci dacă cei nebătuți nu s'au mai întors la închisoare, cum s'a întâmplat cu cei cari fuseseră bătuți, faptul se datorește împrejurării că ei erau elemente corrigibile, cu un fond sufletesc adaptabil vieții sociale, din care cauză direcția închisoarei nu a fost nevoită să le aplice bătea, cum s'a întâmplat cu incorigibilii, cari s'au întors la închisoare nu de dorul biciului, ci fiindcă degenerescența lor este așa de profundă, încât nici o îmbunătățire nu mai este cu putință.

De bună seamă bătea este un mijloc barbar, care ar fi de dorit să dispară; însă existența ei și nevoia de a se reintroduce acolo unde s'a suprimat, este dovada că concepția noastră despre civilizația modernă este prea roză. Acum două mii de ani Grecii și Romanii deși aveau sclavagiul, se credeau foarte civilizați. India acum trei mii de ani și Egiptul acum cinci mii de ani, se considerau că atinseseră aproape cele din urmă grade ale civilizației, deși se închinau unii la foc iar alții la boi.

Dar mai sălbatec decât bătea este desigur războiul; și totuși când s'a produs cel mai cumplit război, dacă nu în epoca culminantă a mișcării pacifiste, care progresa în același timp cu inarmările.

Dar prin deosebire de război, unde celui mai blând încă i se cere să devie o fiară; bătea nimeni nu s'a gândit să o aplice de pildă unui poet liric, unui savant bătrân sau unui funcționar pașnic, care într'un moment de indignare contra nedreptății ce i s'a făcut a ultragiât chiar pe șeful său suprem, ministrul respectiv.

Nimeni nu poate cere aplicarea băței pentru orice delict, contra oricărei persoane și indiferent de împrejurările în care faptul s'a întâmplat.

La noi s'a discutat cu aprindere, adică în mod neștiințific, chestiunea băței. Nu s'a spus însă nimic nou. Ca de obicei s'au repetat banalități sentimentale, învărtate cu argumente mai serioase, dar prea cunoscute. Nu știu cine a vrut să fie original și a susținut, contra lui Tanoviceanu, că romanul este mai blând decât celelalte popoare, și că deci el nu are nevoie de reintroducerea băței. În urma războiului însă, știm că românul dacă este mai blând decât bulgarul sau decât ucrainianul de pildă, este mult superior celorlalți.

Lucrul surprinzător este însă că autorii noștri discută chestiunea în bloc. Ei admit sau nu admit bătea, fără nici o distincțiune.

Am văzut că bătea poate avea un rol educativ, în familie, în școală și în cazarmă. Spre a nu da proporții prea mari articolului, am fost nevoit să mă mărginesc numai să schițez chestiunea, rezervându-mi dreptul să o discut pe larg, cu altă ocaziune.

TIBERIU R. CONSTANT.

Există oare anarhism în această țară? O mișcare propriu zisă de anarhism militant sau de teoreticieni anarhiști, nu avem, de bună seamă. Atentatele cari s'au întâmplat în ultimii ani, sau unele încercări turbulente de a răsturna ordinea, nu au fost decât manifestări cu caracter politic. Dar avem un anarhism latent, ascuns și cronic. Nu e nevoie a insista asupra caracterului anarhic al vieții noastre politice și sociale. Toată lumea cunoaște samovolniciile săvârșite de către unii oameni investiți cu funcții publice. Funcționarul care nu-și face datoria, ministrul care violează legea, în sfârșit guvernul sau partidul care calcă Constituția, — toate aceste cazuri, atât de frecvente în viața noastră socială, sunt fapte cu caracter anarhic. În acest sens există un anarhism și în țara noastră.

Pentru ce există un astfel de anarhism, aceasta se explică dacă ținem seama de două fapte, anume de lipsa de organizare solidă a societății și de lipsa unei educații sociale a poporului. Ambele lipsuri sunt, firește numai efectul altor cauze, multiple și profunde, care se găsesc la baza societății noastre. Dar din punctul de vedere al anarhismului cronic de care suferă țara, atât insuficiența organizării sociale cât și inexistența unei educații sociale prin masa poporului, sunt cauze directe, cari perpetuiază o stare de lucruri potrivnice ordinii și adevăratei civilizații,

Datoria cârmuitorului acestei țări, — și aici nu înțelegem numai pe oamenii politici investiți cu puteri executive, ci pe toți oamenii cultii și destoinici — este să vegheze ca anarhismul cronic de care suferă societatea noastră să nu devină acut. Pentru aceasta se impune mai întâiu o deșteptare a conștiinței sociale, a acelei forțe care atenuează conflictele dintre individ și societate, așa cum o găsim în toate țările civilizate. Cele două lipsuri pomenite nu se pot înlătura decât în mod simultan, căci nici o organizare solidă a societății nu se poate înlătura fără o educație socială a poporului, după cum o astfel de educație nu se poate dobândi într'o societate care nu este suficient organizată.

Așadar, ceea ce trebuie să face în această privință, este să încurajăm difuziunea educației sociale prin masa poporului și recondiționarea edificiului nostru social. Inițiativa să vină nu numai de la Stat, ci mai ales de la particulari, de la puținii oameni cari își dau seama de necesitatea unei reforme a conștiinței noastre sociale. Căci Statul nostru, așa cum e alcătuit astăzi, este el însuși un produs al mentalității actuale. Să fie bine știut că remediul poate veni mai ușor și mai repede de la aceia cari sunt în afară de mecanismul rigid al administrației oficiale. Ceea ce poate să facă Statul în această privință, este să nu pună piedici, să lase liberă opera de regenerare socială a poporului român. Când o astfel de regenerare se va înlătura pe tot cuprinsul țării și când Statul va fi stăpânit, ca în țările înaintate ale civilizației, de către o conștiință cetățenească, adică de ideea unității individului cu societatea, atunci va dispărea caracterul anarhic al vieții noastre sociale. Și numai atunci vom putea progresa în mod pozitiv pe domeniul culturii și al civilizației.

Politia de moravuri

Nu numai cunoștințele științifice și o excelentă educație constituie civilizația, ci în primul rând moravurile impuse de nevoile unei societăți bine echilibrată și solid organizată. Moravurile sunt produsul tradițiilor și al mediului; ele sunt influențate de viața familiară și socială, ca și de morala pură, sau convențională.

Tradițiile păstrate, pot fi și bune și rele; viața familiară și socială poate să fie în funcție de epoca prezentă; iar morala se întâmplă, după cum spune Charles Richet, să fie, câteodată, o *ufacere de modă*.

Cu toate faptele umane, morala, tradiția, instrucția, educația suportă influențe variate și deci, trec, prin transformări. Nu numai societățile cari au ajuns în faza civilizației, au tradiții, dar și triburile sălbatice. Ansamblul tradițiilor păstrate și practicate dă caracterul specific fiecărei civilizații naționale. Chiar acele tradiții, cari sunt impuse din obiceiuri strămoșești, dar nu cadrează cu progresul umanității, trebuie să fie tolerate dacă nu ating bunele moravuri și nu ofensează sentimentul nostru de umanitate și civilizație.

În timpul sărbătorilor Crăciunului tradiția religioasă impune organizarea de cete cari din casă în casă, din curte în curte, din stradă în stradă, recită colinde, cântece de stea, sau dau reprezentații (Irozii). Cum elementele rele profită de aceste tradiții religioase, se înregistrează, în timpul acestor serbări, numeroase furturi, spargerii, ba chiar și crime.

Politia nu poate să interzică aceste cântece și reprezentații, impuse de tradiția religioasă, dar ea trebuie să supravegheze și să exercite controlul ei.

Prostituția nu e recomandată nici de etica religioasă, nici de morala pură, sau convențională, nici de principiile sociale sănătoase dar ea e tolerată și considerată ca un rău necesar. Politia trebuie să supravegheze și să exercite controlul ei. Prostituția reglementată e o oroare tolerată. Civilizația n'a ajuns încă să o suprimă.

Apoi nu toți indivizii înțeleg datoria față de familie, față de societate chiar dacă am presupune că toți posed aceeași educație și aceeași cultură. Caracterele și temperamentele se deosebesc dela individ la individ și de aceea în aceleași împrejurări indivizii acționează și reacționează în mod diferit. Se știe că la petrecerile populare, organizate în mahalele orașelor, se înregistrează des, scandaluri, bătăi, ba chiar crime. Nu se înregistrează aceleași scene în saloanele unde se întâlnesc oameni din altă clasă socială. În saloane se cultivă intriga, ipocrizia, dar aparențele sunt salvate.

Fără să intrăm în considerațiuni cari privesc morala propriu zisă, un adevăr elementar se desprinde din studiul manifestărilor sociale: dacă moravurile sunt în general corupte, dacă societatea dă semne evidente de desechilibru, dacă amandamentele etice sunt nesocotite și disprețuite, dacă viața familiară e în plină decadentă, dacă biserica și școala nu își pot îndeplini înalta lor misiune, la ce folosesc legile înscrise în codurile noastre??

Quid leges sine moribus?

Ce valoare reală prezintă legea în sine, dacă moravurile sociale sunt corupte?

Presupunând că într-o epocă științele ar progresa în mod uimitor, că numărul genilor, al savanților, al

erudiților, al cercetătorilor, al inventatorilor, al descoperitorilor, al literaților și artiștilor, ar fi extraordinar că viața socială ar prezenta din punctul de vedere material cele mai seducătoare satisfacțiuni; că știința medicală ar fi ajuns pozitivă și cea mai mare parte din boli ar putea fi ușor vindecate prin remedii miraculoase; dar moravurile ar fi corupte: viața familiară ar fi desorganizată; prostituția ar fi extra ordinar de întinsă; politicianii, magistrații, funcționarii statului ar fi venali; criminalitatea ar fi în creștere, — putem afirma că acea epoca poate fi civilizată în adevărată concepțiune a acestui cuvânt?

De sigur că nu, de oarece progresul științei, care la cucerirea materiei și la aflarea adevărului, nu poate prin el însuși să determine îndulcirea moravurilor și stabilirea civilității între oameni.

O societate inteligentă, instruită, dar moralmente coruptă, nu-i civilizată. Progresul intelectual, trebuie să meargă paralel cu progresul moral.

Dela război încoace moravurile sociale lasă simțitor de dorit. Cronica scandaloasă e abondent alimentată.

Venalitatea a crescut. Fraudele au ajuns la modă. Excrocheriile furturile și spargerile sunt mai numeroase ca în epoca ante-belică. Crimele de-asemenea s'au înmulțit. Prostituția a luat o extensiune scandaloasă. Publicațiunile pornografice abundă și sunt foarte răspândite între tineretul și olar de ambe sexe. Pofta de îmbogățire rapidă prin nu importă ce mijloace, dorința de lux, libertinajul, disprețul față de muncă, lipsa de respect a comandamentelor moralei, confuzia vroită între necesar și cinste, frenezia de a-și trăi fiecare viața sa după cum îi dictează instinctele primitive, a dezlănțuit patimile josnice, a rupt lanțurile armaturei sociale, a chemat animalitatea și a gonit idealismul din sufletele oamenilor.

Odată idealismul ucis, odată sufletul prinzonier al materiei, omul este lăsat în prada instinctelor și oricât de strălucită i-ar fi inteligența, oricât de aprinsă i-ar fi voința, oricât de șlefuită i-ar fi educația, el va degenera și vă cobori toate treptele ticăloșiei, ca să se înece în mocirla imoralității.

Charles Richet a spus că morala e o afacere de modă și după o epocă de imoralitate vine o epocă de austeritate, sau invers. Putem oare să așteptăm cu brațele încrucișate această tranziție dela o stare de imoralitate, la o stare de austeritate, după caprițiul unei mode, care ar comanda misterios când desfrâul și fără de legile, când conduita demnă și atitudinea austeră?

De fapt, trebuie să existe o mijlocie. În epoca prezentă moravurile noastre sociale marchează o pronunțată decadentă și de aceea politia de moravuri ar trebui să nu fie ceea ce este, sau ceea ce este lăsată să fie: o simplă expresiune și o vagă etichetă birocratică.

Când strada oferă un spectacol desgustător, când tineretul școlar se-abate dela datoriile sale, când prostituția a ajuns o plagă socială, când jocurile de cărți se practică pe o scară foarte întinsă, atât în cluburi, cât și în casele patriculare, când am ajuns să avem opiomani noștri, când publicațiile pornografice se înmulțesc ca ciupercile otrăvitoare, politia de moravuri e datoare să intervină, să reacționeze. În acest scop ca trebuie să fie reorganizată după modelul celor din occident.

R. SEIȘANU.

BANDITISMUL IN CHINA

Se știe că amestecul guvernelor europene în afacerile interne ale Chinei a determinat, la începutul acestui secol, revoluția Boxeurilor și apoi ridicarea la guvern a Mandșurilor. Pe de o parte slăbiciunea acestora, pe de altă biruința Japonezilor asupra Rusiei, care răsturna vechea credință în atotputernicia și inviolabilitatea Europeanilor; apoi rivalitatea vechiului Chinez contra Mandșurului concurent, în fine redășteptarea aspirațiilor pentru o alcătuire socialo-politică mai civilizată, la care au contribuit Europeanii în mod indirect, împreună cu problema marilor aglomerații din centrele urbane, unde cel mai mare lux se freca de cea mai grozavă mizerie, toate aceste cauze și încă multe altele mai nici, sau mai îndepărtate au provocat *Revoluția*, care s'a încheiat la 31 Decembrie 1911, prin abdicarea împăratului copil Pú Ji, fiul lui Tsai Fung.

La 1 Martie 1922 s'a proclamat republica și fostul sfetnic al Împăratului, Juen Che-K'ai, deveni primul președinte al republicii chineze. La 1913 China își întocmește o *Constituție*, asemănătoare în multe privințe cu ale republicelor europene-americe, dar care se aplică în coformitate cu împrejurările, cu vechele obiceiuri și cu priceperea și corectitudinea acelor pe cari întâmplarea îi aducea la cârma Statului.

Astăzi China cu toată această Constituție, este un haos, asămănător cu haosul bolșevic. Statul e o ficțiune; iar principiul fundamental de reorganizare o enigmă. Puterea se află în mâinile generalilor, cari terorizează poporul și pe așa zișii conducători.

Averea viața și libertatea cetățenilor se află în mâinile acestor generali și a bandelor de tâlhari, organizate adesea mai bine decât armata regală.

Remarcabil este că organizatorii acestor bande sunt în deosebi foștii militari. Legătura între războiu și tâlhărie apare și mai evidentă aci decât în Europa. Unii dintre organizatori au luptat și în armatele bolșevice, de unde desigur au deprins nerespectarea omului, a averii și a drepturilor cetățenești. Alții au titluri universitare și alții au fost comandanți în armatele regulate.

Bande de tâlhari sunt extrem de numeroase și au găsit mijlocul să se asocieze între ele pentru marile întreprinderi, formând astfel adevărate armate mai bine organizate și înarmate decât cele oficiale.

Astfel a fost banda lui Suen Mei-Yao, compusă din 2500 bandiți, și care mai târziu a obținut autorizația să fie înrolată în armata oficială, iar comandatul ei deveni general de brigadă.

Asociațiile se formează în regulă, prin contracte scrise, prin care tovarășii se obligă să se apere reciproc și să nu se denunțe și să-și împartă beneficiul în părți egale și să semnează cu sângele lor în loc de cerneală, spre a se considera legați indisolubil.

Ceiace este caracteristic de asemenea este credința bandiților în puterea misterioasă de apărare a amuletelor. Ei cumpără dela vrăjitori punguțe de ștofă, pe care le atarnă, de gât și în care se află inscripții ca aceasta: „Purtătorul este apărat de Marele Buddha contra gloanțelor și contra oricărui alte lovituri sau proiectile“.

De curând o astfel de armată de bandiți, care își are sediul oficial în „Templul din nori“ de pe

muntele nu prea departe de Șangai, a atacat un tren și, între alți prizonieri a făcut și pe doi americani: L. Solomon și J. B. Povvel.

Când aceștia obținură autorizația să trateze cu bandiții condițiunile punerii lor în libertate, comandantul suprem al bandiților, — care locuia într'un sat din apropiere, nesupărat de nimeni, ba temut de toți — trimițând pe prizonieri însoțiți de o escortă de 150 de oameni la reprezentantul guvernului din orașul Tsaochuang situat la o distanță de vreo 100 de kilometri, puse guvernului următoarele condiții:

1) Toate forțele militare, detașate pentru urmărirea bandiților din acel guvernământ să fie rechemate la reședință.

2) Imediat ce bandiții vor înceta să jefuiască, Statul să le servească cele necesare întreținerii.

3) Șefii bandiților să fie autorizați ca, împreună cu cei 10.000 de oameni ai lor, să formeze patru brigăzi mixte, considerate ca făcând parte din armata oficială.

4) Statul să fie obligat să plătească acestor brigăzi solda pe șase luni înainte.

După lungi tratative între delegații șefului suprem, anume: Kuo și Tehovv și guvernator, statul plăti bandiților în argint 85.000 piaștrii la 5 zile după punerea în libertate a celor doi americani.

De-așemenea Statul acceptă în parte și condițiunea dela No. 3 și astfel 2500 bandiți fură încorporați în armata oficială chineză care numără aproximativ un milion și jumătate de soldați.

Banda aceasta gigantică de 10.000 de tâlhari fusese asediată de o armată de 15.000 de oameni.

Dar armata oficială, nemulțumită din cauza relei întrețineri și a soldei năplătite de un an și jumătate fraterniza cu bandiții din „templul norilor“, le vindea muniții și arme și lăsa să le parvie nesupărate convoiurile cu merinde, în timpul nopții.

Este deci natural ca o astfel de armată să nu mai inspire nici o încredere; ca în genere orice instituție în care funcționarii sunt puși în trilemă: sau să trăiască în mizerie, sau să cerșească, sau să-și vândă influența și puterea.

China în timpul monarhiei nu cunoștea haosul actual. Regimul constituțional republican a importat forma de viață politică dela popoare cari au ajuns la o civilizație cu mult superoară celei Chineze. Nu s'a ținut seamă de aceste diferențe în alcătuirea socială și nici de adevărul că legea nu poate crea progresul și că dimpotrivă ea este o manifestare a progresului social.

Chinezii au căzut în greșala în care au căzut de pildă Statele Americii de Sud, cari au importat forme de viață politică franceză, fără să poată importa și viața socială-politică franceză. Lucru de-altfel absurd, fiindcă între o civilizație și alta era o diferență de câteva secole, fiindcă rasele acestor State sunt variate și fiindcă condițiunile de viață sunt altele în America de Sud decât în Franța. Rezultatul este că între de peste un secol, republicele latine ale Americii se sbat între despotism și anarhie.¹⁾

Această stare de lucruri este prielnică dezvoltării

¹⁾ Vezi F. Garcia-Calderon. *Lea Démocraties latines de l'Amérique*, Flammarion, Paris. 1912 (Bibliothèque de Philosophie scientifique).

criminalității și îndeosebi a criminalității manifestată sub formă de banditism, a criminalității organizate, într-o societate neorganizată.

În China fenomenul este identic; fiindcă pretutindeni se găsesc vizionari cari vor progres prin salturi mari, — de — odată.

Sunt naturi prea nervoase și grăbite, cari nescotesc acțiunea vremii; din această cauză ei nu numai că nu contribuie la accelerarea progresului, dar îl întârzie chiar. Acțiunea acestor vizionari însă poate fi de un imens folos când ei parvin să pregătească spiritele pentru reformă; adică să provoace o modificare mai repede a mentalității, — concepții, credințe, sentimente, obiceiuri ale societății, — adică să ridice societatea la un grad de progres care să poată îmbrăca forme politice înaintate.

Acțiunea acestor vizionari adesea îmbracă chiar forma unei criminalități speciale: criminalitatea politică. Un criminalist francez (Maxwell) a numit-o *antegradă*, progresistă.

La haosul și la banditismul organizat așa de savant, cum am văzut că se practică în China a contribuit și Marele Război.

După acest război anarhia și banditismul au luat un avânt înspăimântător.

Ce este banda lui Terente din bălțile Brăilei, față de uriașa bandă din „templul norilor?”

Dar criminalitatea, ca orice fenomen social, este condiționată de mediul în care se produce și îmbracă formele structurii sociale: la noi individualistă, în China colectivă; la noi în mic, acolo în stil mare.

Ceiace se întâmplă după acest cumplit război nu numai în China, dar mai pretutindeni, adică sus despotism nepuincios, jos anarhia neproducătoare și jos de tot banditismul — sub toate formele — distrugător, este un fenomen firesc: el a succedat și în alte vremuri marilor războaie cari de multe ori au anunțat o epocă de adâncă prefacere în viața omenirii.

B. CONSTANT.

O poliție modernă...

Dar și bine retribuită.

Fără îndoială nu este nimenia care să nu doriască o poliție modernă; dar mai mult decât toți o dorim noi cari respirăm prin ea, trăim prin ea.

Nu voi căuta aici să arăt marea importanță a acestei instituții. Ea este aproape de toți cunoscută și fiecare o înțelege. Dar, tocmai de aceasta, mi se va permite să afirm că, după cum o vietate nu poate trăi fără cer, o societate nu poate exista fără o poliție bună.

O poliție în stare de lincezeală, prost retribuită, nu va corespunde niciodată chenării sale. Temeiurile acestei axiome sunt multiple. Oricât de mari ar fi eforturile noastre, și ale conducătorilor noștri; oricât de arzătoare ar fi dorința de mai bine, a societății, poliție bună fără polițiști puși la adăpost de trebuințele vieții nu se poate.

Un polițist așteptat acasă de o droaie de copii, zdrentuiți și prăpădiți de foame, este un om pierdut pentru meseria aceasta grea și istovitoare. Muncit de gânduri și deprimat moralmente de spectacolul mizeriei din jurul său, căreia m-i poate ajuta cu nimic. Odihna lui nu este odihnă, ci iad. Noaptea de insomnie îl istovec și îl fac impropriu cerințelor multiple ale serviciului.

Întors a doua zi la slujbă, lesne este de înțeles că nu muncește cu gust, că nu poate trata publicul cu destulă bunăvoință, că nu este destul de atent și că nu se poate pasiona îndeșt. Ori un polițist inactiv, brutal, plictisit și lipsit de pasiunea artei sale, este un polițist mort, un odios mângălitor de hârtie, de care publicul are oroare și de care societatea se poate lipsi.

Deci înainte de toate să se dea polițistului o retribuțiune îndeștătoare lui și familiei lui, pentru ca, liber de obsesia mizeriei să poată lucra cu folos și cu spor. În special în cazurile de urmărire și instrumentare penală, buna dispoziție și libertatea de cuje-tare a minții sunt absolut necesare. Faptul că astăzi poliția se dovedeste ineficace față de numărul mereu crescând al delictelor, se datorește în primul rând proastei retribuiri a personalului de poliție. Firește,

sunt și elemente cari oricât vor fi de bine retribuite, vor neglija serviciul și se vor ține de chefuri și blâștămății. Dar când tuturor li se va putea pretinde să muncească, aceștia sau vor trebui să se supună, sau vor fi eliminați.

Polițistul este dintre toți funcționarii cel mai împovărat de cerințele serviciului. El ore de serviciu, bine stabilite, nu are; el trebuie, să colinde necontenit, ziua și noaptea, străzile și localurile publice. Căci un polițist care se duce de acasă la birou și de la birou acasă, nu este polițist.

Dar cum, doamne, să cutreeri străzile când n'ai haine cumsecade, și cum să intri într'un local de consumație fără ban în pungă? Pentru un polițist în special, este nedemn să fii asaltat de chelneri și să le răspunzi că nu vrei nimic. Chelnerii, când nu te privesc batjocoritor, îți oferă totuși o consumație care te angajează cu un „nu face nimic, pentru dv.“... iar publicul dă din cap și injură poliția. Cei slabi de înger primesc această situație dezonorantă și înjosesc instituția; cei ce țin la demnitatea lor o refuză, dar nu fac nicio treabă căci adeseori sunt siliți a părăsi o pistă sigură de cercetări.

Precum vedem, dacă polițistul este și vrea să fie un om cu demnitatea meseriei lui neștirbită, e conștans să facă cheltuieli peste trebuințele sale curente pentru a-și îndeplini misiunea. Și așa trebuie să fie. Polițistul nu trebuie să râvniască și nici nu trebuie să primiască nimic de la nimenia. Dar pentru aceasta el trebuie retribuit în așa fel încât nimic să nu-l tenteze, și să poată face față tuturor cerințelor meseriei. El trebuie să fie totdeauna curat îmbrăcat, potrivit gradului său în societate, și să aibă totdeauna bani de prisos în pungă, pentru a avea siguranța că poate face față onorabilă oricărei împrejurări.

De asemenea, polițistul trebuind să fie un magistrat desăvârșit, este absolut necesar ca retribuția lui să fie atât de îndeștătoare încât, la instrumentarea și adunarea probelor unei afaceri dată în sarcina sa, să nu neglijeze nimic, intenționat sau din nepă-

sare. Intr'un cuvânt, nimic să nu-l poată tenta, și nimic să nu-l scuze când nu și-a îndeplinit perfect datoria.

Așa cum este astăzi retribuit personalul de poliție, corupția devine o scuză și nu se poate combate. Singurul mijloc de îndreptare este numai mărirea salariilor în raport cu trebuințele firești și juste

ale profesiei; și numai atunci vom putea pretinde să avem o poliție modernă, pentru că numai atunci elementele ticăloase vor putea fi pedepsite, lăsând loc celor ce înțeleg să se consacre, cu cinste, cu devotament și cu denumitate, frumoasei noastre profesii.

C. CAȚAVEL
Comisar în poliția Alba-Iulia.

Politia științifică

Pentru insul, nefamiliarizat cu noțiunile aspre dar profunde, titlul ar suresciti ironie efțină. S'au făcut, doar, atâtea abuzuri cu formule și cu enunțări diti-ambice și bietul cetățean, simplist până la nerozie, a înghițit, doar, de atâtea ori în sec!

Și, totuși, noțiunile cuprind adevăruri. Necesitatea poliției științifice trebuie să pătrundă mințile, refractare judecării și mai ales să trezească prea adormitele conștiințe.

Astăzi, polițistul falsifică atribuțiile sale, reale. Căci din om de acțiune, de cultură și de societate, — el a ajuns un banal biroucrat care sbiară și foetează hârtii, și repetă, mecanic, lucruri învățate pe de rost. Polițistul nu este ceea-ce denumirea îl etichetează. Când se întâmplă un fapt într'adevăr pasionant, merit a pune la contribuție toate resursele inteligenței, ale experienței și ale priceperii sale, — omul rămâne neputincios. Pricinile? Foarte ușor de sesizat.

1. polițistul nu este cult.

Omul chemat să facă parte din instituția puterii executive, neavând posibilități, materiale personale, lasă baltă preocupările înalte și se anchilosează în ceea-ce bruma de carte i-a decorat temperamentul.

Se desinteresează și de progresul general și de chestiunile presante, câteodată de un covârșitor interes.

2. polițistul nu face școală profesională.

Intregul bagaj de cunoștințe i le furnizează superiorul și practica meseriei, — ceea-ce, evident, e cu desăvârșire insuficient.

3. polițistul nu e socialmente, ridicat la un nivel mintal apreciabil.

Mediul în care se învârtește e, fatalmente, redus. N'are contact cu straturi rafinate și nu se „cioplește“.

Aceste trei pricini lămuresc, în bună parte situația de astăzi a polițistului acuzat, pe drept sau pe nedrept, de atâtea vini.

În occident polițistul este micul magistrat, în vestit câte-odată cu puteri superioare. El scrutează evenimentele, pătrunde tâlcul lor, e în stare să susție orice discuție și e maestru în chestiuni profesionale.

În străinătate există școală științifică, și dă roade.

Evident, constatările, și mai cu seamă paralelismul de mai sus trebuie explicat. E ușor să observi și să dai sentințe. Respectul adevărului pretinde să cercetezi substratul fie-cărui fapt. Iată de ce se cuvine să adăugăm cele de mai jos.

Polițistul român își datorește situația sa inferioară condițiilor economice în care este nevoit să trăiască.

Foarte just. Dar înființarea poliției științifice, pusă pe baze temeinice și obligatorie pentru toți, trebuie să înceapă odată cu radicala transformare a condițiilor materiale actuale: profesionistul să fie plătit, potrivit cu rangul pe care îl ocupă în stat și cu nevoile zilei. Astfel, el va fi pus la adăpost de ori-ce surprize și va putea lucra efectiv.

Și acum, odată realizată existența, vom putea înțelege rostul poliției științifice.

Suntem de părere că la înființarea ei să presideze numai competențele, credem, în dorința sinceră a urmărilor bune, că va fi necesar ca, în afară de materiile strict profesionale, să se introducă și un curs de limba și literatura română, unul de geografie și unul de istorie universală. Căci polițistul nu trebuie să fie uniiateral. Cu cât va avea o cultură mai diversă și mai solidă, cu atât capacitatea sa de abstracțiune va fi mai mare — și deci valoarea sa profesională.

Înzestrat cu armele minții, funcționarul public va ști, întotdeauna, să deosibească realitățile și să lucreze potrivit unui sistem rațional.

Dar poliția științifică are încă un avantaj: pune pe polițist în afară de ori-ce surpriză profesională, dotându-l cu metode de cercetare și de analiză sigure. El nu va mai umbla orbește: va păși pe teren solid. Și asta, evident, e extrem de important.

Repetăm: reforma va trebui să meargă, însă, mână în mână cu îmbunătățirea situației materiale a polițistului. Altfel, se aruncă orzul pe găște. Și e păcat.

I. PELTZ.

Un caz tipic de anonimografie

În ultimele zile ale anului 1917, câți-va locuitori din Tulle (Franța) și mai cu seamă funcționari, primeau scrisori anonime, cari făceau aluzie la întâmplări în d- obște foarte vechi. Unul afla că străbunicul sau comisese fraude, altui că bunica sa avuese un copil înainte de-a se mărita: altul că unul din verii săi murise în temniță cu cinzeci de ani în urmă. Aceste cronici lipsite de noutate, dovedeau cel puțin că autorul era la curent cu viața locală. Dealtfel destăinuirile deveniră repede mai interesante. Femeile, ale căror bărbați erau pe front, erau anunțate de abateri de la fidelitatea conjugală: un soț află că n lipsa lui Penelopa nu se mărginea să țese pânză, și că copiii săi aveau de la Ulysse numai numele.

Scrisorile la început, soseau prin poștă; dar, temându-se fără îndoială, ca cutiile să nu fie supravegiate, autorul nebănuit, hotărâ să-și împărtească misivele aruncându-le prin alei, sau strecurându-le în coșnița gospodinelor, câteodată chiar lăsându-le să cadă pe trotuarul unei străzi puțin frecventate. Un băiețuș găsește astfel o foaie pe care sunt înșirate în rând numele diverselor notabilități, acele ale metreseilor lor, acele ale amantilor femeilor lor. Ștengarul găsește descoperirea amuzantă și se duce să lipească foaia pe locul de afișaj de pe fațada teatrului din Tulle. E lesne de închipuit defilarea.

În altă-zi, o față bisericească, trecând pe la ușa unui farmacist, găsește pe prag o scrisoare adresată celui din urmă. Preotul deschide ușa laboratorului, anunță descoperirea sa, și predă biletul destinatarului. Foaia deabia desfăcută, farmacistul pălește, apoi se congestionează și, apucându-l pe preot de gulerul sutanei, îi face vânt afără în înjurături groaznice. Scrisoarea spunea că preotul întreținea cu soția farmacistului relații asupra cărora e mai bine să nu insistăm, decât doar pentru a spune că era vorba de o simplă calomnie.

Farsa se transformă deodată în dramă. Grefierul consiliului prefecturei fu înștiințat că soția sa mărturisise prin scris, că ea era autoarea tuturor scrisorilor anonime de cari era plin orașul.

Grefierul înebuni, fu internat și muri în ospiciu.

Justiția fu sesizată. Se observă că toți funcționarii erau târâți prin norori de anonymograf, afară de unul singur, d. Moury, șef de secție. Moury se căsătorii de curând cu o dactilografă din serviciul său d-ra Fioux. La adresa acestei tinere femei, printr'o favoare curioasă, nici-o aluzie răuvoitoare în sutele de scrisori, distribuite în toate părțile. Concluzia se impunea: tânăra pereche, din nu se știe care furie mârșavă, se 'ncăpățâna să-și insulte conțâtenii. Dar judecătorul de instrucție își făcuse convingerea că vinovații nu puteau fi soții Moury.

Într'o zi unul din funcționarii prefecturei, Jean Laval, veni să comunice magistratului, că o scrisoare ar fi fost găsită la o d-ră Leygnac; această persoană ar fi povestit conținutul scrisorii surorii lui Laval. Cerceta ea dovedi că scrisoarea fusese comunicată Vineri de către d-ra Leygnac d-rei Laval; de Miercuri încă, d-re Laval făcuse cunoscut fratelui său textul. Deci Angela Laval cunoștea scrisoarea înainte de-ai fi fost arătată. Nu era ea oare autoarea?

Judecătorul își aduse atunci aminte de o întâmplare curioasă. Această Angela Laval, sora șefului de

secție care depusese plângerea și care se silea să 'ndrepte acțiunea contra soților Moury, fusese ea însăși funcționară la prefectură, chiar în biroul lui Moury, înainte ce d-ra Fioux să fi fost măritată. Fusese între aceste două tinere fete o rivalitate, care stărnise clevetiri în tot orașul. Din această luptă de întrecere d-ra Fioux ieșise învingătoare. Ea se căsătorii. Ciuda Angelei Laval, nu era oare însăș cheea misteriu? Dar trebuiau dovezi.

Angela Laval locuia cu mama și mătușa ei, cari puteau fi complici. Cine era autorul scrisorilor? Judecătorul îmi trimise o serie numeroasă de anonime, mai mult de 300, și câte-va piese de comparație. Însă cea mai mare parte din scrisori erau în majuscule tipografice. O dictare era necesară. Plecatii la Tulle.

Dictarea dură mai multe ore. Angela Laval consimți să scrie cu caractere tipografice, dar primul rând îi luă mai mult de zece minute. Cum isprăvea o scrisoare, o relua în întregime, în așa fel că nu-mi lăsa decât cuvinte scrise unele peste altele, mânjite și deformate. O înștiințai cu blândețe că trebuia să umple mai multe pagini mari. Ea renunță atunci la acest prim fel de disimulare. În primul rând făcu un Y în formă de V cu o coadă în serpent nă, de un desen surpinzător, și care era reproducerea exactă a lui Y din anonime. Afară de aceasta ea înlocuise G tipografic, pe care nu l-a putut face niciodată, cu un g cursiv. Identificarea începea să se arate. Dar sub ochii mei, și foarte repede, ea începu să creeze de la a doua linie, un nou tip grafic, cu totul deosebit de cel din anonime, pe care-l desăvârși cu rezeșicune și de care ea se ținu foarte bine toată dimineața. Fu nevoie de oboseala unei a doua ședințe, după masă, pentru ca să revie către sfârșitul celei de-a 6 pagini la tipul anonimelor. Încercarea fu concludentă.

Mai erau în afară de astea, în dosarul instrucției, scrisori în cursive. Aceste erau scrise de d-na Laval, mama. Dealtfel efe nu puteau fi reținute, deoarece erau prea vechi și pentru că nu erau deloc defăimătoare. Identificarea lor, pentru care am întrebuințat analiza graphometrică, arată doar că așa cum se 'ntâmplă de obicei, anonimele presupun o colaborare a familiei.

Angela Laval fui inculpată. La 11 Martie 1922 ea plecă cu mama sa la Gimel, în apropiere de Tulle. Amândouă se aruncară în lacul Ruffand.

Însă singură d-na Laval, cu mânele împreunate, legate cu un șirag de mătâni, căzu într'o parte a lacului unde moartea era inevitabilă. Angela nu lunecă în apă de cât în clipa când apărură niște pădurari cari avură puțința s-o salveze.

Această încercare de sinucidere, o stare nervoasă vădită, împuneau un examen mintal. Doi psihiatri găsiră la Angela Laval semnele cele mai vădite de isterie. În ulpata era atinsă de anesthesie generală la atingere și la durere. Ea nu simțea nici înțepăturile profunde în pulpa degetului, la mâini și la picioare, nici străpungerea limbii sau a mamelonului, aceste din urmă provocând numai o dilatație a pupilelor. Afară de aceasta era și hipnotisabilă. Experții concludeau pentru o responsabilitate atenuată într'o măsură foarte largă.

După o procedură bogată în incidente, Angela

Laval, fu condamnată de Tribunalul corecțional din Tulle, la două luni închisoare.

Această afacere, al cărei răsunet fu enorm, este cazul cel mai complet care s'ar fi putut vedea, de anonimografie.

Totul contribuie ca să redea tabloul clasic a acestei veritabile boli mintale.

1) Mai întâi terenul: Angela Laval este histerică. Este fiică de epileptic tuberculos: unul dintre verii săi este idiot. Ea este atinsă de-o adevărată graphorie plină de un potop de idei contradictorii, cu preferința de-a repeta textele la nesfârșit.

2) Scrierile anonime sunt extrem de numeroase, mai mult de 1000, cred. Am avut, în ce mă privește, peste 300 în mâinile mele. Trebuia admis că Angela Laval își recea cea mai mare parte din timp, pentru a le scrie.

3) Fusese o colaboratoare familiară. Mama în ori ce caz, scriese prima scrisoare. Alte persoane din familie aduceau deslușiri.

Cazul din Tulle a fost originea unui mare număr de cazuri asemănătoare prin contagiune la distanță sau prin imitație. El a pricinuit o epidemie de denunțări și defăimări. În toate colțurile Franței au fost adresate justiției sau presei scrisori anonime, semnalând fapte asemănătoare.

5) Fenomenul de echivalență sexuală este evident aici. Angela Laval era o fată cinstită. Invidia amoroasă este originea acestei afaceri. Obscenitatea unor anumite scrisori era ordinară.

6) Motivul luptei e cu totul disproporționat de violența și gravitatea rezultatelor. O căsătorie neisbuită dintr'un birou de prefectura a mișcat întreaga Franță timp de câteva luni. Două persoane (grefierul și d-na Laval) au murit din cauza scandalului.

7) Angela Laval n'a mărturisit nici la instrucție, nici la judecată

8) Ea și'a defăimat familia ei, cel puțin din ziua când judecătorul de instrucție a atras atenția familiei Laval asupra acestui punct.

9) Ea și-a creat un tip grafic special pentru redactarea anonimelor, constituind propriu zis un al doilea fel de-a scrie.

Nu pot să-mi spun aceiași părere ca și atunci când am încercat să descriu *syndromul anonimografic*. Asemenea procese sunt un scandal inutil; sunt o sursă de molipsire pentru debilii mentali. Ele nu lovesc numai vinovații. O inăbușire înțeleaptă, atunci când e cu puțință, o internare la vreme câteodată, fac mai mult decât cele mai strălucite satisfacții, și decât cele mai întemeiate verdicte.

Dr. EDMOND LOCARD.

Șarlatanie și Știință

Cagliostro ne este înfățișat de ultimul său biograf ca un „Figaro alchimist... mai savant ca Diafoirus și mai viclean ca Schapin“.

Toată viața lui Cagliostro n'a fost decât o serie de jonglerii, toată istoria sa este aceea a unui bufon miunat. Nimeni n'a putut scoate din gura sa un cuvânt de adevăr, asupra chestiunilor lui personale.

După spusele lui el n'avea vârstă, și se declară pur și simplu nemuritor! Se povestește că într'o zi s'a oprit într'o galerie, înaintea unui tablou care reprezentă pe Isus răstignit; îl contemplă lung, cu fundat în meditații apoi, fu văzut vărsând lacrimi ca și cum spectacolul acesta ar fi redeșteptat în el vre-un păcat tănuț.

Un martor al scenei, mișcat de această durere, se apropiă de el și-l întrebă de motivul acestei tristeți fără margini. „De ce plâng? replică trist Cagliostro, — dar cine n'ar plânge gândind la moartea acestui om mare, a acestui mare moralist?... — Dar de cine vorbiți? — De Isus Christos, reluă el serios; oare nu știi ca l'am cunoscut bine?“

Interlocutorul se mulțumi să suradă și se feri să împingă mai departe discuția, dar ținea cu tot dinadinsul să știe ce gândea servitorul despre stăpânul său; întâlnindu-l, îi puse următoarea întrebare.

„De când ești în serviciul lui Cagliostro, și ce vârstă crezi că are? — Ce vârstă are stăpânul meu, nu v'ași putea-o spune. căci n'o cunosc nici eu; l'am cunoscut în totdeauna, cum îl vedeți acuma, — nici mai tânăr nici mai bătrân. Il servesc, totuși, de multă vreme căci am intrat în serviciul său exact în ziua când Cesar a fost asasinat la Roma“.

*

Adevărul este că aventurierul Cagliostro a văzut lumina zilei la Palermo în 1743.

Încă de mic copil el se arată nedisciplinat, și rău din cale afară

Este dat la seminar de unde fuge; e dus apoi într'o mănăstire de călugări, cu nădejdea că în acest mediu va reveni la sentimente mai bune; dar, prin pozele ce le face, el scandalizează pe cei cari îi dăduseră azil. De o inteligență foarte precoce, el se inițiază, totuși, — cu ajutorul farmacistului mănăstirii, — în cunoașterea drogurilor și dobândește cele dintâi noțiuni de chimie, cari îi vor fi foarte utile mai târziu.

Rând pe rând, a fost desenator, falsificator, imitând de minune bilete de teatru, falsificând un testament, fabricând o autorizație falsă a starețului mănăstirii, pentru a face să se acorde unui călugăr concediul pe care-l solicită în zadar.

Arestat și întemnițat de mai multe ori, el este liberat grație intervenției familiei sale. Incurajat de această indulgență, el vroi să împingă mai departe îndrăzneala, și, sub pretext de a scoate la iveală o comoară ascunsă, escrochează 1000 franci în aur de la un bijutier din Palermo. Șarlatania fu descoperită, negustorul pricepuse că a fost înșelat și se adresă justiției; dar justiția siciliană avea renumele de a nu se prea grăbi: tânărul pungaș avu tot timpul să fugă la Messina; de acolo plecă și vizită Grecia Egiptul, o parte din Asia Mică pentru a se opri la Roma.

De-abia ajuns în orașul etern, intră în vorbă cu un băiat de la un han; se pornește o ceartă, intervine poliția, și Balsamo este pus la răcoare timp de 3 zile. După ce s'a liberat, întâlnește, la o cunoștiință a sa, un Napolitan, o tăuără fată de o frumusețea rară, de care se 'ndrăgostește la nebunie. Copila aceasta — ea avea aproape ciucisprezece ani — se îndră-

gosti și dânsa de el, și aventura se sfârși cu bine: Loreoza Feliciani deveni soția lui Joseph Balsamo.

Lipsit de scrupule, amoral în cel mai deplin înțeles al cuvântului, noul soț nu întârzie să tragă foloase din farmecele aceleia care-și unise soarta cu a lui.

Ceva mai târziu, întâlnim perechea la Milan, de unde Balsamo proiectează să plece într'un pelerinaj faimos pe-atunci: Sfântu Jacques de Compostelle. Acolo, gândia el, nu va fi greu celor doi soți ca, întinzând mâna și mormăind câteva rugi, să moaie sufletele sensibile, pentru ca să-și umple punga golită.

La Madrid, la Lisabona, la Londra — pretutindeni pe unde au trecut, menajul lor trăi din expediente și escrocherii. Când fu descoperită în Anglia, perechea Balsamo se refugiază în Franța. În drum făcură cunoștință cu un călugăr care se da drept avocat în Parlamentul din Paris, și, pe lângă asta, intendant al palatului marchizei de Prie. Câte-și trei plecară spre Paris, unde trăiră într'o amiciție perfectă, câtva timp.

Frigurile vagabondajului punând din nou stăpânire pe ei, soții Balsamo vizitează Bruxelles, apoi Germania, străbat Italia și revin la Palermo; pleacă apoi la Malta și de acolo la Neapole, unde se fixea.

La Neapole, Balsamo aducându-și aminte de primele sale studii, dă lecții de chimie și de Kabbală, vinde o „apă de frumusețe“, fabricată de el, se laudă că poate face din mercur aur, din cânepă mătase — că are puțința să mărească perlele și diamentele, și chiar că îi stă în putere să indice numerele câștigătoare la loterie.

La Cadix convinge pe un spaniol că cunoaște secretul pietrei filosofale: pentru cumpărarea ierburilor și altor ingrediente necesare acestei fabricațiuni, el făcu pe naivul om să-i dea un cec de o mie de scuzi împreună cu un baston, al cărui cap era format dintr'un prea frumos ceasornic. Nobilul hidalgo nu văzu piatra filosofală și Balsamo se făcu nevăzut.

Din clipa aceasta, socotind că era periculos să-și păstreze numele acesta cu care-și făcuse un renume atât de prost, el îl abandonează pentru a se numi mai întâiu căpitanul, apoi colonșul marchiz de Cagliostro; sub numele acesta își continuă aventuroasa-i carieră.

Intelegând marele profit ce-l putea trage, el intră în francmasonerie, și la 2 Iulie 1777 Marea Loje din Londra îi dădu brevetul.

Din Londra, Cagliostro se duce la Haga, unde întemeiază o lojă a doamnelor, a cărei mare-maestră, deveni soția sa, Lorenza.

De la Haga, pleacă la Veneția, apoi în Nordul Europei la Berlin și la Leipzig obține succese.

În 1779 îi găsim în Curlanda; după ce a fost considerat ca un personaj aproape divin, toți recunoscând în el un șarlatan de rând. Cagliostro se grăbi să plece în Rusia, unde-l așteptau alte necazuri.

Caterina II a il primise bine la început; dar medicul-șef al Curții îl lipsi în curând de sprijinul împărătesei, cu atât mai mult cu cât Cagliostro dădea greș întotdeauna în rețetele sale; de ciudă el propuse medicului-șef un duel, dar un duel cu totul original: cei doi adversari vor absorbi o otravă, a cărei compoziție n'o cunoșteau, și acela care va reuși să-i neutralizeze efectul printr'o contra-otravă, va fi declarat învingător. Propunerea fu respinsă, și autorul ei fu expluzat din țară în cel mai scurt timp.

Cagliostro părăsește Petersburgul și se duce la Varșovia, unde este primit cu triumf. Părăsi capitala Poloniei, ducând cu sine 2500 ducați în pietre prețioase, și mulți bani. De la Varșovia perechea se duse la Strasburg, și în acest oraș renumele extraordinarului aventurier deveni universal.

De cum sosi, Cagliostro anunță prin sunete de trompetă că va trata „gratis“ pe toți bolnavii săraci, cari vor veni la el; reuși într'adevăr, să vindece pe câțiva din ei, și-și făuri astfel reputația.

După cum făgăduise, nu cerea nimic de la pacienti — ceea ce nu împiedecă însă pe secretarul său să ia tot ce putea de la bieții oameni; și firește, cei doi pungași se 'mpărțeau mai târziu.

*

În timpul acesta Cagliostro intră în relații, cu un personaj care va înrăuri într'un chip dezastruos asupra carierei sale; este vorba de cardinalul de Rohan, care stăpâna atunci la Strasburg.

Fără multe efortări el reuși să convingă pe înaltul prelat de valoarea lucrărilor sale chimice: se laudă că e în stare să fabrice aurul, și nu numai că e în stare să fabrice aurul, și nu numai că experiența îi reuși, în prezența „celui mai credul și celui mai influențabil dintre oameni“, dar îi lăsă și cinstea de a sufla în foc! Mai promise înaltului demnitar bisericesc de a face să-i treacă pe dinaintea ochilor, umbra persoanei pe care o iubea.

Înarmat cu baghetă magică, Cagliostro îndepărta cât se poate mai mult apariția fantomei, declarând că se petrecea în natură ceva care se opunea puterii artei sale; în cele din urmă, însă, minunea se 'ndeplini: o figură aproape imperceptibilă se desenă pe zid, în fața privirilor fascinate ale cardinalului, și se descompuse repede; monseniorul de-abia avu timpul să scoată un țipăt; văzuse, se convinse, totul nu era însă decât înșelătorie, imaginație pură.

Din Strasburg pleacă la Paris, unde se stabilește în strada Saint-Claude; toți bolnavii părășiți de medici dădură buzna la el.

Cagliostro deveni atunci în modă; se părea că nu mai avea să se teamă de loviturile soartei, când un eveniment neașteptat se produse. Arestat la 23 August 1785, de comisiunea de judecători însărcinați cu „Afacerea colierului“, Cagliostro fu numai decât închis la Bastilia. Achitat de Parlament după nouă luni de detențiune, el trebui să părăsească Franța, și plecă în Anglia.

După trei ani îl întâlnim la Roma, unde fu denunțat ca eretic, tribunalului Inchiziției.

Inchis într'o celulă, Cagliostro fu convertit la ateism și pentru aceasta fu condamnat să fie ars pe rug. Papa îi comută pedeapsa cu moarte în închisoare pe viață, mulțumindu-se să dea pradă flăcărilor, hârtiile, cărțile și efectele sale.

Sfârșitul îi fu tot atât de misterios cum îi fu și viața. După unii, ar fi fost omorât în închisoare; după altele relațiuni el ar fi încercat să gătuască pe confesorul său, pentru a evada travestit cu antereul acestuia.

Nevastă-sa, frumoasa Lorenza, arestată odată cu dânsul, se duse la mănăstire, să se pocăiască.

Dr. CABANES.

O REFORMĂ IMPORTANTĂ

In sistemul represiuni penale din Belgia

„Le Quotidien“ publică un articol al renumitului ziarist Pierre Mille, sub titlul de mai sus, pe care îl redăm și noi pentru importanța pe care o prezintă.

În Belgia e pe cale să se înlătuie o reformă impresionantă, radicală, în ordinea penitenciară și chiar judiciară. Până acum sancțiunile pentru delict și crime în Belgia, erau aceleași ca și la noi. Aplicarea pedepsei e automată. Judecătorul o fixează în virtutea unei bareme, fixate de mai înainte de lege, variind dela câteva zile de închisoare la câțiva ani, chiar și la aceia a închisoarei pe viață precum și la pedeapsa cu moarte, după gravitatea faptului săvârșit de către delicvent. Numai cazul de iresponsabilitate completă de alienare mintală, bine constatată, poate să sustragă pe delicvent dela condamnarea dată. Atunci e internat într'un azil, până la o probabilă vindecare, adică pe termen nelimitat.

Sistemul celular

În Belgia condamnările sunt suferite în penitenciare, unde până acum, domnea cel mai strict sistem celular. Condamnatul era izolat zi și noapțe. Nu avea voie să facă plimbare decât într'un fel de coridor individual.

Adevărat e însă, că au avut adese ori loc, unele derogări de la acest regim. Mai cu seamă drept, recompensă de bună purtare mulți dintre condamnați au fost îngăduiți să lucreze împreună. Curtea sau coridorul colectiv, în care se plimbau câteva minute, s'a transformat într'o curte colectivă, unde condamnații se plimbă, unul în spatele celuilalt, la o anumită distanță, fără să vorbească, făcând în același timp mișcări gimnastice.

În plus, tuturor acestor stabilimente le-au fost adăugate câte un laboratoriu de psihiatrie, ale cărui condițiuni de igienă, de curățenie, de moralitate a personalului, trebuie să fie relevante.

Cine formează majoritatea închișiilor

În stabilimentul dela Ferest, lângă Bruxelles direcția acestui laboratoriu o are de 17 ani, eminentul medic Vervaëck, ale cărui observații și concluziuni, au influențat foarte mult asupra elaborării noului sistem, pe care îl va realiza un vot al parlamentului belgian.

Din constatările acestui medic, reese că numai o treime din populația penitenciarelor, e compusă din indivizi absolut „normali“, neprezentând nici-o tară mentală.

Iată ce spune Vervaëck: „normali“ sunt ușor de îndreptat prin instrucțiune intelectuală sau prin predarea diferitelor meserii, printr'o supraveghere frățească și tutelară, la ășirea din închisoare. Aceasta se poate face cu ajutorul uniunilor de binefacere și prin suprimarea condamnărilor de scurtă durată“.

Căci dacă pedeapsa e de scurtă durată, nu se poate exercita opera de moralizare. Condamnatul „normal“ e acela, care va deveni mai curând un recidivist.

Mari anormali

Restul, adică celelalte două treimi din indivizii închiși, e format de „marii anormali“ a căror iresponsabilitate e manifestată în proporția de 15 și 20 la sută. Alți 40—50 la sută din ei o formează cei cu

un intelect foarte puțin dezvoltat, cel având un caracter neregulat sau anormal cei suferind de intoxicații cronice sau având o tară oarecare: tuberculoșii, sifiliciții, nevropații, paludeeni, etc.

Când morbiditatea e constatată, adică atenuarea responsabilității, în cursul prevenției, judecătorul ține seama de ea, dând o condamnare de durată mai scurtă. Or tocmai printre acești delicvenți se recrutează proporția cea mai însemnată a recidiviștilor. Interesul lor, ca și acel al societății, ar cere că ei să fie ținuți până la o ameliorare notabilă a stărei lor mintale fiziologice și morale.

Ce conține proiectul de lege

După această lege, adevărată revoluție a sistemului penal, delicvenții recunoscuți drept demenți, insuficienți mintali, dezechilibrați vor „fi puși la dispoziția guvernului“ adică sunt susceptibili să fie internați pe un termen dela cinci la douăzeci ani.

Internarea lor se va face în stabilimente speciale, unde regimul la care vor fi supuși va fi mai blând și unde acești „anormali“ vor primi îngrijirile, necesitate, de starea lor.

Medicul își va spune ultimul cuvânt

Spun că este o revoluție, dar termenul nu este destul de tare. Căci într'adevăr, trebuie să remarcăm bine, că în această nouă concepție despre represiunea penală, decizia magistratului face loc într'o largă măsură, psihiatrului. De acum înainte, medicul va fi acela, care va spune, dacă delicventul, fiind normal, e bun pentru a fi judecat de către singurul magistrat — acesta fiind în orice caz invitat să aplice pedeapsa cea mai mare ca durată — sau dacă starea acuzatului fiind anormală, va trebui să suporte o detențiune, cu durată nelimitată, în penitenciare al căror animator și șef, va fi un medic, nu un funcționar din categoria administrativă sau judiciară.

Rolul juratului

În fine — și expunerea de motive în proiectul de lege, nu o ascunde, — rolul juratului va fi micșorat cu mult, în ceiace privește judecarea crimei.

La instrucție, judele instructor, consiliat și practicament dominat de către psihiatru, va lua decizia: experimentând direct pe „anormal“ într'unul din aceste stabilimente de cură. Această decizie nici nu va fi publicată, aceasta, se spune, în interesul anormalului, care îndată ce este „vindecat“ nu va mai fi un bolnav ca toți bolnavii.

Cum se va proceda atunci cu crimele și delictele politice?

Redactorul proiectului de lege, s'a gândit și la ele. Delicventul, calificat de anormal, nevoit să se supună acestei internări, va putea face apel la jurisdicțiunea, de care depinde actul său.

Respectul științei

Dar în fața juraților, care va fi situația unui acuzat pe care medicii l'au calificat drept anormal, deficient sau dezechilibrat? Nu cred ca ea să fie prea strălucită. Spiritul nostru contemporan are tot atâta respect față de știință, ca și acel al strămoșilor noștri, pe care aceștia îl aveau față de teologii.

„PARADISUL CONCUBINAJULUI“

Scoția e paradisul perechilor dornice de a se căsători cât mai curând, dar cari nu-și pot realiza visul din pricina unor neînsemnate nereguli în actele lor.

Provincia aceasta a Imperiului Mării Britanii posedă azi cea mai liberală legiuire în ce privește căsătoria. Acolo e suficient ca o pereche să declare prin viu graiu ori prin scris față de martori că se simte legată prin căsătorie, și efectuarea unei cu unii legale e posibilă.

Tribunalul din Edinburg a recunoscut ca valabil un contract de căsătorie, care constă într-o singură scrisoare în care bărbatul și femeia declarau că sunt soți și soție.

Deunăzi s'a desbătut următorul caz interesant în fața tribunalului din Edinburg: Un om a lăsat printre hârtiile sale o scrisoare cu inscripția: „A se dechide numai după moartea mea“. În baza acestei scrisori mumița femeii voia să fie socotită ca văduva acelui om. Dar tribunalul a respins cererea pe motiv că bărbatul nu o desemnase ca soția lui cât a trăit.

Dacă un bărbat promite unei fete căsătoria și pe baza acestei promisiuni fata are relațiuni intime cu bărbatul, legătura aceasta e socotită ca o căsătorie legală.

Dar pe cât de ușor se fac căsătoriile în Scoția, tot atât de lesne se și desfac. E suficient ca unul din soți să nu calce în domiciliul conjugal timp de 4 zile și căsătoria e de acum privită ca desfăcută.

INTERZICEREA TUTUNULUI ÎN ȘCOLILE DIN AMERICA

Miss Lorraine Elizabeth Wooster, directoarea învățământului public din Statul Kansas (Statele-Unite) a publicat următoarea înștiințare:

„Cu începere de azi nici un post de institutor, profesor ori director nu se va da persoanelor cari fumează.

„Nici o diplomă de Stat ori de școală particulară nu se va elibera fumătorilor.

„Școlile publice și cele particulare cari îngăduie fumatul elevilor ori membrilor corpului didactic, nu vor mai fi întreținute de Stat ori recunoscute.

„Studiile făcute în aceste instituțiuni nu vor mai fi recunoscute ca valabile.

„Notificarea aceasta e făcută în acord cu legile în vigoare“.

O LEGE PENTRU OCROTIREA ANIMALELOR

În Anglia e o mișcare puternică cu tendința de a suprima toate reprezentațiile în cari animalele sunt actori. Până la acea zi, desigur îndepărtată încă, s'a votat un proiect de lege, care limitează dreptul omului de a fi cel mai tare față de frații săi inferiori. Legea aceasta care ca orice persoană, care va expune animale, să fie înregistrată în regulă; apoi ea va trebui să dea etalii amănunțite asupra animalelor în chestie și asura „muncii“ lor.

Legiuitorii vor să meargă chiar mai departe și să interzică orice reprezentații cu maimuțe antropoide, cu lei și cu alte carnivore mari.

CĂSĂTORIA DEȚINUȚILOR ÎN FRANȚA

În Franța căsătoria deținuților este autorizată de administrația penitenciarelor; administrația are, în această privință o putere discreționară și de cele mai adesea ori cererea deținuților este respinsă, mai cu seamă dacă datele culese de autoritatea prefecturală par a demonstra că această căsătorie nu ar fi nici în interesul deținuților, nici a familiei lor. Cererea este deasemenea respinsă dacă să bănuște că deținutul ar fi capabil să încerce să evadeze în timpul, înainte sau după celebrarea căsătoriei.

Autorizațiunea de căsătorie nu-i acordată decât în rare cazuri de administrația închisorilor, și mai ales când e vorba să-și legitimizeze copiii naturali, cu condiția ca tatăl să nu fie un incorijibil, că să fie mai de preferit ca copiii să nu fie legitimați, de cât să aibă un tată scos din rândurile societății.

Nu s'a prezentat nici odată prilejul de a se celebra căsătoria unui deținut în extremis (pe patul morții), însă dacă s'ar ivi cazul, ar fi foarte greu de realizat, fiindcă ori ce celebrare de căsătorie trebuie să se facă în prezența publicului, sub pedeapsă de nulitate.

Deținutul este condus la căsătorie însoțit de doi gardieni ai închisorii, în haine civile și cari nu-l scapă din ochi.

Mainainte acești agenți serveau aproape totdeauna și de martori ai deținutului, astăzi viitoarea soție poate să-și aducă cei doi martori necesari la celebrarea căsătoriei, după voie sau să se mulțumească de cei doi însoțitori ai bărbatului ei.

Îndată după celebrarea căsătoriei, deținutul este condus la închisoare.

Până acum nici deținuții, nici soțiile pe care le iau, n'au exprimat dorința de a se dresa un contract de căsătorie (Act dotal) înainte de celebrarea unirei lor.

Dacă ar fi altfel, atunci la grefierul închisorii cei doi viitori soți ar dicta notarului hotărârile lor asupra regimului matrimonial și alte convențiuni alese.

SECRETUL BANCNOTELOR

Uzina din Laverstoke Mill (Hampshire), unde se fabrică hârtia biletelor de bancă ale Angliei, a avut onorarea unei vizite din cele mai distinse: Regele, nici mai mult nici mai puțin, însoțit de Regină.

Cu toate acestea cinstea nu este numai pentru uzină, și Majestatele Lor sunt cele dintâi care-și dau seama despre aceasta.

Timp de două sute de ani, de când există uzina din Laverstoke, nimănui, nu i-a fost încă îngăduit să-i calce pragul.

Interiorul este amenajat în așa fel, încât fiecare din lucrători se duce direct în camera unde muncește, și nu are puțința, în toată viața sa, să mai cunoască și altă cameră.

Secretul complexiunii hârtiei — lucrată cu mâna, — pe care se imprimă biletele de 5 livre, nu este cunoscut de cât de descendenții direcți ai omului ce a inventat-o. Iată de ce falsificarea bancnotelor englezești, este aproape imposibilă.

SIMBRIA TRĂDĂTORILOR

În Europa civilizată bântuirea briganzilor și bandiților a durat mai mult în Italia. Bunicii noștri admirau faptele aventuroase, îndrăznețe, ale unui Masaniello și Rinaldo Rinaldini. Faptele lor se sărbătoreau în romane mult citite și amintirea lui Rinaldo, banditul „nobil” a rămas până azi în poezia populară.

Sicilia și Corsica au dat naștere unui căpitan de bandiți după altul. În anul 1877 se puneau încă, prin ordonanțe ministeriale, premii mari — până la 25.000 de lire — pe capul unora dintre acești bandiți.

Căpitanul de bandiți Antonio Leone di Filippo bântuise de la 1872 prin Sicilia și nu putu fi prins cu toate silințele ce-și da stăpânirea. Era în vârstă de 37 de ani, când se puse premiul de 5000 de lire pe capul lui. Atunci a apărut în ziarue un articol în care se supunea:

„Banditul Leone poate să simtă oarecare satisfacțiune pentru prețul mare ce se pune persoana sa. E adevărat că odinioară regele George al Angliei a pus un premiu și mai mare pe capul lui Eduard din dinastia Stuartilor, și adevărat iarăși că Frangipani pentru trădarea lui Conradin a fost plătit cu posesia ținutului Pilosa. Blanc a vândut pe prietenul său Pichegru poliției consulului Bonaparte pentru 100 de mii de franci; sultanul Baiazet a plătit anual ordinului din Ierusalem 35.000 de galbeni pentru paza fratelui său Zizim. Dar câți oameni de merit n'au fost trădați pentru mai puțin, și chiar de geaba! Iuda a tradat pe Domnul și Mântuitorul său pentru treizeci de arginți...”

CERTIFICAT MEDICAL LA ÎNSURĂTOARE

În Camera Statului Oregon din America de Nord s'a adus un proiect de lege, prin care se impune un examen medical al logodnicilor înainte de căsătorie.

Logodnicii cari, din punctul de vedere al inteligenței sunt inferiori unui copil normal dedoi prezece ani, ori acei cari sunt atinși de boli contagioase vor fi opriți de a se căsători.

Legea prevede și excepțiuni: chiar și cei cu inteligența prea mărginită se pot căsători, dacă se produce un certificat medical prin care se atestă că idioata ori idiotul care urmează să se'nsoare e condamnat la sterilitate.

Prin acest proiect de lege se urmărește pe deoparte de a se pune stavilă înmulțirii copiilor idioți, iar de alta de a nu se transmite progenerării bolile cronice de cari sunt atinși părinții.

O CRUCIADĂ CONTRA BRAȚELOR GOALE ALE AMERICANELOR

La Chicago, proibiționiștii își îndreaptă acum mânia contra brațelor goale ale femeilor; ei au isbutit să convingă pe patronii a multe biurouri și magazine ca să concedieze funcționarele cari vin cu rochii fără mâneci.

Inspirându-se de această pildă, s'a format la Atena, în statul Georgia, o asociație a „Zeloșilor lui Christos” cu scopul de a combate prin toate mijloacele rochiile decoltate și fără mâneci ale femeilor. Un membru al acestei asociațiuni, în uniformă miitară, a atacat Dumnică pe stradă o școlăriță de 14 ani, vărsându-i acid sulfuric pe brațele goale. Fetița, a fost destul de grav rănită, iar hainele i-au fost ruinate. „Zelosul” a isbutit să fugă.

SPIRITISM SAU ȘARLATANIE ?

Un fost spiritist american, perzându-și credința face prinsoare cu toți mediumii din lume.

Controversa nu e de ieri, de alaltăeri. Din totdeauna spiritismul a avut adepții și detractorii săi, și unii și alții tot atât de infocați și de entuziaști.

Chiar și printre partizani, nici un om de bună credință nu poate nega că spiritismul oferă un domeniu prielnic înșelătorilor, cari n'au alt scop decât să scoată din naivitatea publicului, avantaje materiale.

Printre cei mai inverșunați adversari ai mediumilor, trebuie să menționăm în chip special pe un fost spiritist, americanul Joseph F. Rinn, care a fost multă vreme, unul din principalii membri ai *Society of Psychological Research* vestită asociație spiritistă din New-York.

D. Rinn era pe atunci un credincios convins, întotdeauna gata să accepțe, cu ochii închiși, manifestările spiritelor prin intermediul mediumilor.

Dar într'o zi, sau, ca să fim mai exacti, într'o noapte, pe când faimosul mediu Paliadino săvârșea minunății înaintea lui și a prietenilor săi trase cu ochiul și descoperi că mediul.. îi trăgea pe sfoară!

Din acel moment Rinn, deveni un adversar neîmpăcat al vechilor sale credințe, și-și propuse să dea la iveală șarlataniile mediumilor.

Actualmente, străbate Statele-Unite ținând, în orașele principale, conferințe publice în decursul cărora el reconstitue, în toată goliciunea lor, înșelătoriile celor mai faimoși spiritiști.

Între altele e și scena în care arată cum, după părerea lui, un șarlatan dibaciu, poate face spiritele „să vorbească”.

Rinn și persoana care vrea „să scruteze lumea cealaltă” se așează de o parte și de alta a unei mese, în timp ce tovarășul acoperă și ține cu mâinile sale mâinile lui Rinn.

Spre a face supravegherea mai complectă și mai eficace, d. Rinn pune amândouă picioarele sale pe picioarele interlocutorului. Și ședința începe.

Întăiu vine o perioadă de reculegere și „rugăciune, în care ambele persoane păstrează o tăcere profundă și o imobilitate complectă, ținându-se mereu cu privirea.

Dar cu o dobăcie desăvârșită, d. Rinn își scoate piciorul drept, așezându-și celălalt picior pe amândouă picioarele convorbitorului său, fără ca acesta să-și dea seamă de mișcare.

Piciorul drept era gol în pantoful descheiat. Îl scoate fără zgomot și apucă între două degete o bucată de cretă. Acum d. Rinn e gata să răspundă întrebărilor „credinciosului”.

Și, pe tablita neagră așezată sub masă, bucată de cretă va scrie răspunsul spiritului invocat: AM HAPPY HERE, MARY. (Sunt fericită aici, Maria.)

D. Rinn a aruncat desfiderea sa tuturor spiritistilor lumii, mai ales învățăturii englez. Sir Oliver Lodge, oferindu-se să repete, prin propriile sale mijloace, toate minunile spiritismului.

El a depus la o bancă americană sumă de 5000 dolari, pe care o va dărui celui dintăiu mediu, care va putea în fața lui să comunice cu vre-un spirit.

Nici un spiritist însă, n'a primit acest rămășag, fiindu-le tuturor frică de acest necredincios.

14 APR 1922

11/12

POLIȚIA

REVISTĂ POLIȚIENEASCĂ

Kisp

APARE CU COLABORAREA D-LOR:

Dr. CASSIU MANIU,
Dr. VICTOR ONIȘOR,
G. BOGDAN-DUICĂ,
Dr. EMIL HAȚIEGAN,
Dr. ROMUL BOILA,
NICOLAE GHIULEA,
Dr. SILVIU DRAGOMIR,
ONISIFOR GHIBU,
Dr. ȘTEFAN LADAY,
Dr. LUDOVIC KERNER,
ALESANDRU BĂLAȘ,
CONSTANTIN TARANGUL,

profesor universitar, Cluj

" " "
" " "
" " "
" " "
" " "
" " "

Consilier Ministerial pens.

Consilier de Curte de Cassație

Consilier la Curtea de Apel

Directorul Poliției Bucovina pens.

**kaucsuk-talpvédő
és kaucsuk-sarok**
megvéd nedvességtől és meghűléstől.

**sunt renumitele tocuri
și tălpi de cauciuc,**
cari te apără și te scapă de răceală.